

ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ФОРМИ

Майже кожне дослідження в царині господарського процесу тим чи іншим чином стосується питання господарської процесуальної форми. Однак розуміння цієї категорії не є сталим у науці і відрізняється широким спектром тлумачень. Найбільш вагомим чинником такого становища є складність і неоднозначність зазначеного поняття що на фоні його актуальності та потреби в науці втілюється в значній кількості відтінків розуміння і застосування.

Окремі вчені не проводять достатнього розмежування господарської процесуальної форми із іншими категоріями (господарським процесом, господарським процесуальним правом). Зокрема, Є. А. Таликін вказує на те, що подібним чином трактує господарську процесуальну форму М. К. Треушніков, охоплюючи цим поняттям усю діяльність компетентних органів із захисту права [1, с. 646].

Категорія господарська процесуальна форма має потужний методологічний потенціал формуючи загальні засади вирішення ряду проблем господарського процесу таких як розширення джерел процесуального права, гармонізація вітчизняного судочинства із світовими стандартами оптимізація структури судового захисту прав та інтересів фізичних і юридичних осіб підвищення доступності та ефективності правосуддя тощо. Тому доктрина процесуального права потребує упорядкування з метою створення логічно несуперечливої послідовної наукової бази розбудови господарського процесу в Україні.

Так, Г. В. Дудніковою обґрунтована позиція, що арбітражну процесуальну форму необхідно визначити як єдиний порядок здійснення правосуддя.

Присутність у законі порядку розгляду окремих категорій справ відносно самостійних стадій тощо, котрі характеризуються певною процесуальною автономністю, свідчить, на її думку, про таку істотну ознаку процесуальної форми як її варіативність, тобто можливість змінюватися відповідаючи вимогам моменту розвитку процесу, залишаючись при цьому єдиним правовим явищем. Зміна одних процесуальних дій, стадій процесу іншими є ні що інше, як зміна стану явища «процесуальна форма, а не сукупність окремих явищ (процесуальних форм). Аналогічними є погляди Н. С. Чучунової, котра говорить про модифікацію, зміну єдиної процесуальної форми в залежності від різних факторів, як-то: порядок судочинства, предмет, форма, умови судового розгляду. Також і

К. А. Царегородцева зазначає про такі риси процесуальної форми як гнучкість та диференціація [1, с. 645].

Н. А. Чечина пов'язує господарську процесуальну форму з сукупністю встановлених законом правил [2, с. 151]. Подібні підходи призводять до втрати поняттям господарської процесуальної форми власного змісту та змішування з іншими поняттями процесуального права і врешті-решт до заперечення доцільності існування досліджуваної категорії.

Інші визначення не містять істотних ознак господарської процесуальної форми. Так, Н. А. Чечина вважає надмірно спрощеним визначення, запропоноване М. С. Строговичем, який вказує тільки на сукупність встановлених умов з вчинення процесуальних дій учасниками процесу на виконання їхніх прав і обов'язків [3, с. 173], не встановлюючи ні обсягу досліджуваного поняття, ні мети існування господарської процесуальної форми, ні кола відносин на яке вона поширюється.

В окремих випадках навпаки визначення перевантажене зайвими несуттєвими деталями. Зокрема А. А. Латкін додає до визначення господарської процесуальної форми такі ознаки, як динамізм та можливість змінювання в рамках видів стадій та інститутів судочинства [4, с. 96].

Ряд запропонованих визначень будується виключно стосовно позовного провадження ігноруючи виконання судом з використанням господарської процесуальної форми інших функцій. Подібні поняття сформульовані А. А. Латкіним, Г. В. Дудниковою. Очевидно, що на сучасному етапі господарська процесуальна форма охоплює не тільки вирішення господарських спорів, але й інші функції суду (провадження справ з банкрутства, застосування запобіжних заходів). Тобто визначення, що не стосується цих проваджень є неповним.

Є. А. Таликін зазначає, що сучасний господарський процес є складною системою елементів різного характеру покликаних виконувати власне призначення. Йдеться про правовий статус суб'єктів, процесуальні засоби акти гарантії строки тощо. Господарська процесуальна форма організовує складне правовідношення, котре має динамічний характер залучає значну кількість суб'єктів характеризується розгалуженою системою інтересів і завдань. Закономірною є структуризація господарських процесуальних відносин, що призводить до формування відносно самостійних комплексів процесуальних дій [1, с. 647].

В окремих визначеннях господарська процесуальна форма пов'язується виключно з діяльністю суду та не поширюється на діяльність інших суб'єктів.

Таким чином, на основі наукових поглядів на поняття господарської процесуальної форми, можна визначити, що це заснована на встановлених

нормами права процедурах організація розумового процесу розгляду та вирішення господарським судом справ віднесених до його компетенції спрямована на забезпечення його справедливості та своєчасності.

Література

1. Таликін Є. А. Проблема єдності господарської процесуальної форми через призму її структури / Є. А. Таликін // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 644-651.
2. Строгович М. С. Курс советского уголовного процесса / М. С. Строгович. – М.: Наука, 1968. – 470 с.
3. Чечина Н. А. Гражданская процессуальная форма, процессуальные нормы и производства / Н. А. Чечина, Д. М. Чечот // Юридическая процессуальная форма: теория и практика. – М., 1976. – С. 170-184.
4. Латкин А. А. Процессуальная форма разрешения дел в арбитражном суде первой инстанции: дис. ... канд. юрид. наук / Латкин А. А. – Самара, 2003. – 196 с.

УДК 346.93:347.91 (043.2)

Горбатюк Я. В., асистент,
Магльована І. І., студентка,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ МИРОВОЇ УГОДИ В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Поняття мирової угоди у господарському процесі є визначенням на законодавчому рівні тільки в процедурі банкрутства. Так, відповідно до ст. 77 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у редакції Закону України від 22.12.2011 р. № 4512-VI мировою угодою є домовленість між боржником та кредиторами стосовно відстрочки та /або розстрочки, а також прощення (списання) кредиторами боргів боржника, яка оформляється шляхом укладення угоди між сторонами [1]. Цивільний кодекс України та Господарський кодекс України взагалі не містять норм про мирову угоду.

У сучасній юридичній літературі мировою угодою називають укладену сторонами й затверджену судом угоду, відповідно до якої позивач і відповідач шляхом взаємних уступок ліквідують цивільно-правовий спір, що виник між ними. Це розпорядчий документ сторін як процесуального, так і матеріального права, оскільки, укладаючи мирову угоду, сторони розпоряджаються своїм процесуальним, а також суб'єктивним матеріальним правом і охоронюваним законом інтересом [2, с. 55].

Питання мирової угоди в господарському судочинстві врегульовані ст. 78 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) [3], відповідно до якої умови мирової угоди сторін викладаються в